

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om kommersiell godstransport på väg och av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 februari 2013 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om kommersiell godstransport på väg och av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (RP 193/2012 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Jorma Hörkkö, kommunikationsministeriet
- ledande expert Ari Herrala, Trafiksäkerhetsverket Trafi
- tullöverinspektör, jurist Elise Luovula, Tullstyrelsen

- biträdande direktör Marko Niemelä, Skatteförvaltningen
- överkonstapel Erkki Vikman, rörliga polisen
- verkställande direktör Matti Peltola, Kone-yrittäjien liitto
- verkställande direktör Iiro Lehtonen, Finlands Transport och Logistik SKAL rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Trafikverket
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- Autoliikenteen työnantajaliitto
- Finlands näringsliv
- Logistiikkayritysten Liitto
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Finlands Speditörförbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om kommersiell godstransport på väg och lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi.

Syftet med propositionen är att förebygga grå ekonomi. För att åstadkomma detta föreslås det att kravet på trafiktillstånd görs tydligare i syfte

att förbättra övervakningen och skapa rättvisa konkurrensförutsättningar. Det föreslås dessutom att trafiktillståndsvillkoren till en del skärps, att beställarnas ansvar ökas för att uppmuntra beställarna att välja transportföretag som följer

lagen och att antalet kontroller som utförs av trafiktillståndsmyndigheterna utökas.

För att göra bestämmelserna klarare föreslås det att kravet på tillstånd utvidgas till att omfatta inte bara trafiktraktorer, utan också övriga traktorer. Tillstånd krävs dock inte för transport av snö från väg eller för transport som hör samman med jord- och skogsbruk eller djur- eller fiskerihushållning. Befrielsen från trafiktillstånd för andra än dem som arbetar inom transportnäringen gäller inte längre all transport ”som normalt ingår i den verksamheten” som för närvarande, utan enbart vissa särskilt nämnda transporter. Trafiktillstånd behövs inte heller för sådana transporter som hänför sig till vissa arbeten, om föraren är den eller en av dem som utför arbetet.

Transporter som utförs inom jordbyggnadsentreprenader ska också i princip omfattas av kravet på trafiktillstånd i likhet med andra transporter, men vid transport av sådana marks substanser som hänför sig till entreprenaden, vilket nuförtiden vanligen är fallet, behöver entreprenören inget trafiktillstånd. Skyldigheten för den som beställer yrkesmässig transport föreslås bli utvidgad. Beställaren får inte ingå transportavtal innan denne utrett att transportören registrerat sig som mervärdesskatteskyldig. Beställaren får inte heller ingå avtal, om denne känner till att transportören inte fullgör sina lagstadgade skyldigheter, exempelvis inte betalar lön enligt kollektivavtal. Detta motsvarar de principer som framgår av lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitan­de av utomstående arbetskraft. Beställarens ansvar gäller transportavtal på över 500 euro. Avsikten är att

utredningsskyldigheten också ska gälla cabotage­transporter.

På motsvarande sätt skärps trafiktillståndsvillkoren så att ett tillstånd kan återkallas, om tillståndshavaren väsentligen har försummat att betala lön enligt kollektivavtal eller att iaktta andra anställningsvillkor som grundar sig på lag. Att skatt inte har betalats har beaktats redan tidigare. För att hindra konkurskedjor krävs det att den som beviljas trafiktillstånd och även att delägare i transportföretaget och den som inte är ägare men de facto leder företaget inte har försatts i konkurs under det år som föregår ansökan. Om förseelserna och försummelse­rna är systematiska, beaktas detta särskilt när man överväger att återkalla ett tillstånd.

Trafiktillståndsmyndigheterna ska årligen kontrollera att tillståndsinnehavaren fortfarande uppfyller de förutsättningar som krävs för att få trafik­ tillstånd. Enheten för utredning av grå ekonomi, som finns vid skatteförvaltningen, ges rätt att på eget initiativ lämna tillståndsmyndigheterna uppgifter av betydelse med tanke på återkallelse av tillstånd.

För att ett fordon som används av ett finländskt transportföretag men är registrerat i en annan EU-stat ska få användas i trafik inom Finland ska fordonet enligt förslaget registreras i Finland inom en vecka från det att det införts.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av april 2013, dock så att de ändringar som gäller utvidgandet av kravet på trafik­ tillstånd till alla traktorer och alla transporter som hänför sig till entreprenader och annan näringsverksamhet träder i kraft först vid ingången av juli 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Det tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Kommunikationsutskottet vill betona vikten av propositionen när spetsprojektet för bekämp-

ning av grå ekonomi enligt regeringsprogrammet genomförs. Huvudmålet är att den dolda ekonomin inom transportbranschen ska omfattas av beskattningen. Förslagen klargör bl.a. gränsen mellan kommersiell trafik som är befriad från tillståndsplikt och som kräver tillstånd, vilket ska göra det lättare att iaktta bestämmel-

serna och att övervaka att de följs. Utskottet betonar att hinder för grå ekonomi också innebär att förutsättningarna för konkurrens mellan företag jämnas ut. På grundval av utfrågning av sakkunniga föreslår utskottet vissa ändringar i lagförslag 1.

Detaljmotivering**Lagförslag 1**

Ingressen. Kommunikationsutskottet föreslår korrigerings av ett fel av teknisk natur.

2 §. Definitioner. Utskottet föreslår att orden "ägs eller på annat sätt" fogas som korrigerings av teknisk natur till paragrafens 17 punkt.

5 a §. Beställarens utredningsskyldighet. Utskottet föreslår att 1 mom. tydliggörs genom att första meningen i momentet omskrivs i form av en förteckning. Momentets två sista meningar föreslås bli ett nytt 2 mom., och i momentet föreslås en ändring av teknisk natur. Som följd av förslaget blir propositionens 2 och 3 mom. 3 och 4 mom.

Enligt lagförslaget ska beställaren utreda att transportören är införd i registret över mervärdesskatteskyldiga. Men alla aktörer är inte alltid mervärdesskatteskyldiga för sina transporter. Därför föreslår utskottet i paragrafens 1 mom. ett tillägg som ålägger beställaren att utreda om transportören är mervärdesskatteskyldig.

Utskottet föreslår i paragrafens nya 4 mom. en precisering enligt vilken de gränsvärden som nämns i momentet inte inkluderar mervärdesskatt. På grundval av sakkunnigutredning föreslår utskottet att momentet ska innehålla ett gränsvärde i fråga om avtalsvederlag också för transporter baserade på underleverantörsavtal som avses i lagens 7 §. När gränsvärdet underskrids ska beställaren inte vara utredningsskyldig. Utskottet föreslår 7 500 euro utan moms som gränsvärde. Det är typiskt för detta slags avtal att inget separat pris har avtalats för de transporter som ingår. Genom ändringsförslaget begränsas beställarens utredningsansvar på samma

sätt som i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlåtande av utomstående arbetskraft (1233/2006).

Utskottet föreslår också ett nytt 5 mom. som förtydligar att tull- och polismyndigheterna övervakar att beställarens ansvar enligt denna paragraf iakttas.

6 a §. Tillfällig trafik. I propositionen jämställs lossande av last med att koppla loss en lastad släpvagn från dragbilen utan att lossa lasten. I praktiken lämnas släpvagnen i lagerområdet för att lossas av andra och på så sätt kringgås gränsen för de tre transporter som tillåts vid cabotage. Utskottet ställer sig bakom en sådan ändring men föreslår ytterligare en precisering för situationer där losskopplingen endast handlar om att flytta släpvagnen inom parkerings- eller lagerområdet.

7 §. Kommersiell trafik som är befriad från tillståndsplikt. Utskottet föreslår preciseringar i paragrafens 1 mom. 4, 5 och 13 punkt. Ordet "skogsmaskiner" i momentets 4 punkt föreslås bli ändrat till orden "arbetsmaskiner som används i skogen". Fordonslagstiftningen känner inte till begreppet skogsmaskiner och i denna punkt avses arbetsmaskiner för skogsbruk i vid bemärkelse, också maskiner för skogsförbättring, plantering och upptagning av stubbar.

I momentets 5 punkt föreslås att transport som hör samman med jord- och skogsbruk eller djur- eller fiskerihushållning, som utförs med traktor kompletteras med transporter som hör samman med jakt. Traktortransport av jaktbyte eller djur som skadats i trafiken ska inte kräva trafiktillstånd.

I momentets 13 punkt föreslås att det inte ska krävas trafiktillstånd för flyttning av fordon som gått sönder och som äventyrar trafiksäkerheten. I propositionen motiveras bestämmelsen med trafiksäkerhet. Dessutom hänvisas till verkstädernas etablerade praxis att transportera trasiga fordon för reparation utan trafiktillstånd i anslutning till verkstadens ordinarie verksamhet.

Utskottets bedömning är att 1 mom. 3 punkten i den föreslagna paragrafen också täcker

transport av trasiga bilar till verkstäder som en del av att försätta bilarna i körskick. Därför kan den föreslagna 13 punkten inte motiveras med denna verksamhet. I ett helhetsperspektiv befriar förslaget bogseringstransporter från trafiktillståndsplikt i alltför stor omfattning.

Utskottet föreslår att bestämmelsen ska avgränsas så att det inte krävs trafiktillstånd för att flytta trasiga fordon som äventyrar trafiksäkerheten från vägen till närmaste säkra plats. På så sätt vill man säkerställa att trasiga fordon som äventyrar trafiksäkerheten i alla situationer fås snabbt bort från körbanan.

8 §. Förutsättningar för beviljande av trafiktillstånd. I 2 § 3 punkt i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) definieras grå ekonomi som sådan verksamhet inom en organisation där vissa lagstadgade skyldigheter försummas i syfte att undvika skatter, lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- eller arbetslöshetsförsäkringsavgifter eller avgifter som tullen tar ut eller i syfte att få ogrundade återbetalningar.

I jämförelse med denna definition är den gällande 4 punkten i 1 mom. i den aktuella paragrafen snäv. Den ger t.ex. ingen grund för att få information om hur det sökande företaget har tagit hand om den lagstadgade registrerings-, försäkrings- och anmälningsskyldighet som ingår i verksamheten. I propositionen föreslås inga ändringar i detta avseende. Utskottet föreslår att paragrafens 1 mom. 4 punkt kompletteras med ett omnämnande av lagstadgade pensions-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter samt de avgifter som tullen tar ut.

Utskottet anser det också viktigt att det övervägs i ett helhetsperspektiv hur det påverkar beviljandet av trafiktillstånd att de kriterier som förtecknas i 1 mom. blir uppfyllda. Det innebär att uppfyllandet av kriterierna inte i sig ska vara ett hinder för att bevilja tillstånd om det inte visar att sökanden är uppenbart olämplig för att ha tillstånd. Avgörandet i tillståndsfrågan kan t.ex. påverkas av att det finns en giltig betalningsplan med Skatteförvaltningen om en obetald skatteskuld, eller att en försummelse att ta hand om

en skyldighet som hänför sig till lagstadgade åligganden kan korrigeras eller är så obetydligt att den saknar betydelse för beviljandet av tillstånd. En konkurs ska inte heller kunna vara ett hinder för att bevilja ett nytt trafiktillstånd om det inte hänger ihop med drag som visar på ett förfarande i näringsverksamhet som är olämpligt för en tillståndshavare, såsom t.ex. obefogad överföring av egendom eller andra försummelser. Utskottet föreslår att momentet kompletteras med en ny 7 punkt som möjliggör ovan nämnda helhetsbedömning.

På grund av det ovan nämnda föreslår utskottet ändringar av teknisk natur också i punkt 5 och 6.

21 b §. Kontroll. De behöriga närings-, trafik- och miljöcentralerna och Statens ämbetsverk på Åland övervakar att denna lag iakttas. Enligt förslaget till nytt 2 mom. i paragrafen ska närings-, trafik- och miljöcentralen minst en gång per kalenderår utreda om tillståndshavarna fortfarande uppfyller de förutsättningar för beviljande av trafiktillstånd som anges i 8 §. Till följd av ett fel av teknisk natur motsvarar slutet av momentet inte förslaget syfte. Lagförslagets finska parallelltext innehåller den riktiga formuleringen enligt vilken en utredning om organisationsanknutna personer endast ska göras när det finns en särskild orsak.

Med hänvisning till utredning och med beaktande av kontrollmyndighetens begränsade personalresurser anser utskottet att det är ändamålsenligt att övervakningsskyldigheten lindras så att alla förutsättningar för beviljade tillstånd inte behöver kontrolleras på nytt varje år. Förslaget möjliggör ändamålsenlighetsprövning i fråga om hur kontrollen inriktas och genomförs. Utskottet föreslår också att det ovan nämnda felet av teknisk natur korrigeras.

33 §. Rätt att få registeruppgifter och andra kontrolluppgifter. I propositionen sammankopplas rätten att få information med den lagstadgade rätten för Enheten för utredning av grå ekonomi att på begäran ge en fullgöranderapport. Enligt erhållen utredning ger fullgöranderapporten inte

den myndighet som ber om rapporten en ny rätt att få uppgifter. Därför bör det föreskrivas i denna lag om erhållande av uppgifter som är nödvändiga för att bevilja trafiktillstånd, genomföra kontroll och utreda förutsättningarna för att återta tillstånd. Utskottet föreslår att paragrafens 1 mom. ändras så att kontrollmyndigheterna trots sekretessbestämmelserna har rätt att få nödvändiga uppgifter av myndigheter och andra som sköter offentliga uppdrag.

I paragrafens 2 mom. föreslår utskottet som precisering att den myndighet som nämns i 1 mom. har rätt att få nödvändiga uppgifter som motsvarar de uppgifter som nämns i 1 mom. ur olika register. Utskottet föreslår också en ändring av teknisk natur i 2 mom.

I paragrafens 3 mom. föreslår utskottet som tillägg att de uppgifter som avses i paragrafens 1 och 2 mom. får begäras också om en organisation där sökandens organisationsanknutna person har ställning som organisationsanknuten

person. Ändringen behövs enligt erhållen utredning för att få tillräckligt omfattande uppgifter när man förhindrar bl.a. konkurskedjor.

Utskottet föreslår också att paragrafen kompletteras med ett nytt 4 mom. som möjliggör att de uppgifter som avses i paragrafen kan hämtas genom en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen ska skyddas genom skyldigheten att iaktta sekretess. Tillägget behövs för att Enheten för utredning av grå ekonomi ska kunna överlåta uppgifter också genom ett elektroniskt förfarande typ fullgöranderapport.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om kommersiell godstransport på väg

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om kommersiell godstransport på väg (693/2006) 7 § 3 mom.,

ändras 2 § 5, 11 och 16 punkten, 5 a §, 6 § 6 mom., 6 a § 1 mom., 7 § 1 mom. 3–7 och 12 punkten och 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., 9 § 2 mom. 2–4 punkten, 9 a § 2 mom., 11 § 2 mom. 1 punkten tempo ärt, 11 § 2 mom. 2 punkten och 11 § 3 mom., 20 § 1 mom. och 20 § 2 mom. 3 punkten, 22 §, 25 § 3 mom., 29 § 1 mom., 32 § 3 mom. och 33 §,

av dem 2 § 16 punkten, 5 a §, 6 a § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 2 mom. 2–4 punkten, 9 a § 2 mom., 11 § 3 mom., 20 § 1 mom. och 20 § 2 mom. 3 punkten, 25 § 3 mom., 29 § 1 mom., 32 § 3 mom. och 33 § sådana de lyder i lag 1283/2011, 7 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1231/2006, 11 § 2 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1231/2006 och 1311/2009 och 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1311/2009, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1231/2006 och 1283/2011, en ny 17 punkt, till 7 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 1283/2011, nya 13 och 14 punkter, till 21 b §, sådan den lyder i lag 1283/2011, ett nytt 2 mom., (*utesl.*) som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

(5, 11 och 16 punkten som i RP)

17) *eget gods* gods som ägs eller på annat sätt innehas av transportören också vid andra tillfällen än vid transport och verksamhet med direkt anknytning till transporten.

5 a §

Beställarens utredningsskyldighet

Beställaren eller dennes företrädare ska innan avtal ingås om transport utreda

1) i det offentliga trafiktillståndsregistret att transportören har trafiktillstånd, eller

2) att transportören har rätt att utföra transporten som cabotage eller utan trafiktillstånd, och

3) att transportören är införd i registret över mervärdesskattskyldiga enligt mervärdesskattelagen (1501/1993), om transportören är förpliktad till det för den aktuella försäljningen.

Avtal får inte ingås, om förutsättningarna i 1 mom. inte är uppfyllda. Avtal får inte heller ingås, om beställaren är medveten om eller borde vara medveten om att den andra avtalsparten inte har för avsikt att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter som arbetsgivare.

(3 mom. som 2 mom. i RP)

Beställaren eller dennes företrädare behöver inte heller göra de utredningar som avses i 1 mom., om det avtalade transportpriset exklusive mervärdesskatt är mindre än 500 euro för transportavtal som ingåtts under en tremånadersperiod eller om värdet på vederlaget i ett underleverantörsavtal enligt 7 § understiger 7 500 euro exklusive mervärdesskatt. (Nytt)

Polisen och Tullen övervakar att 5 a § i denna lag följs. (Nytt)

6 §

(Som i RP)

6 a §

Tillfällig trafik

De tre inrikes transporter i Finland som avses i artikel 8 i EU:s förordning om tillstånd för godstrafik bestäms så att den första transporten börjar efter den första lastning av fordonet som görs efter lossningen av lasten vid en internationell transport som slutar i Finland. Den första transporten slutar när lasten lossas första gången, den andra transporten slutar när lasten lossas andra gången och den tredje transporten slutar när lasten lossas tredje gången. Som lossande av last räknas också att koppla loss en lastad släpvagn från dragbilen utan att lossa lasten, *utom om det endast handlar om att flytta släpvagnen inom parkerings- eller lagerområdet.*

7 §

Kommersiell trafik som är befriad från tillståndsplikt

Tillstånd behövs inte för

(3 punkten som i RP)

4) transport av sådana material, maskiner eller anordningar som behövs för maskinentreprenad, byggande, installering av en maskin eller något annat motsvarande arbete, när fordonet körs av någon av dem som utför arbetet, samt förflyttning av *arbetsmaskiner som används i skogen* inom och mellan skogsentreprenadobjekt, när förflyttningen sköts av någon som deltar i entreprenaden,

5) transport som hör samman med jord- och skogsbruk eller djur-, vilt- eller fiskerihushållning, som utförs med traktor,

(6, 7 och 12 punkten som i RP)

13) flyttning från vägen till närmaste säkra plats av fordon som gått sönder och som äventyrar trafiksäkerheten,

(14 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

8 §

Förutsättningar för beviljande av trafiktillstånd

Trafiktillstånd beviljas en sökande som (1—3 punkten som i RP)

4) inte har *försummade skyldigheter som hänför sig till skatter, lagstadgade pensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- eller arbetslöshetsförsäkringsavgifter eller till avgifter som Tullen tar ut* och inte heller andra skulder som indrivs genom utsökning och som med avseende på sökandens betalningsförmåga är mer än obetydliga, eller skulder som har återsänts från utsökningen med ett medellöshetsintyg,

5) inte har meddelats näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud, (*utesl.*)

6) inte uppsåtligt eller av grov oaktsamhet väsentligen har försummat de anställningsvillkor som avses i arbetsavtalslagen (55/2001), lagen om kollektivavtal (436/1946), arbetstidslagen (605/1996) eller semesterlagen (162/2005) eller den skyldighet att ta en obligatorisk försäkring för anställda som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948), och som

7) *inte på grund av ovan nämnda eller därmed direkt jämförbar tidigare verksamhet visar sig uppenbart olämplig att bedriva sådan tillståndspliktig verksamhet som avses i denna lag.* (Nytt)

9, 9 a, 11 och 20 §
(Som i RP)

21 b §

Kontroll

De behöriga närings-, trafik- och miljöcentralerna och Statens ämbetsverk på Åland ska minst en gång per kalenderår utreda *i fråga om någon av förutsättningarna för beviljande av trafiktillstånd som anges i 8 §, om tillståndshavarna fortfarande uppfyller denna förutsättning.* En utred-

ning i fråga om organisationsanknutna personer ska endast göras *när det finns en särskild orsak.*

22, 25, 29 och 32 §
(Som i RP)

33 §

Rätt att få registeruppgifter och andra kontrolluppgifter

Den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen och Statens ämbetsverk på Åland har trots sekretessbestämmelserna rätt att *av myndigheter och andra som sköter offentliga uppdrag få nödvändiga uppgifter för att bevilja trafiktillstånd, genomföra kontroll och utreda förutsättningarna för återkallande av trafiktillstånd.*

De myndigheter som avses i 1 mom. har även rätt att få *nödvändiga uppgifter som motsvarar de uppgifter som nämns i 1 mom.* ur straffregistret, bötesregistret, fordonstrafikregistret, utsokningsregistret, näringsförbudsregistret och skatteförvaltningens datasystem (*utesl.*) samt nödvändiga uppgifter *ur de nämnda registren* för behandlingen av ärenden som gäller

(1—3 punkten som i RP)

De uppgifter som avses i 1 och 2 mom. får begäras om

(1—4 punkten som i RP)

5) organisationsanknutna personer som avses i 2 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi *eller organisationer där sökandens organisationsanknutna person har ställning som organisationsanknutten person.*

De uppgifter som avses ovan i denna paragraf kan hämtas genom en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen sekretessplikten är avsedd att skydda. (Nytt)

Ikraftträdandebestämmelsen

(Som i RP)

KoUB 3/2013 rd — RP 193/2012 rd

Helsingfors den 7 mars 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kalle Jokinen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Mikko Alatalo /cent
Thomas Blomqvist /sv
Markku Eestilä /saml
Ari Jalonen /saf
Jukka Kopra /saml

Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Janne Sankelo /saml
Eila Tiainen /vänst
Reijo Tossavainen /saf
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.